

..... Σ Η Μ Α

Ο.- Σᾶς μεταδίδομε τῇ λαογραφικῇ ἐκπομπῇ τοῦ σταθμοῦ μας:

" Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι " ,

πού γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Στὴ λύρα ὁ Γῶγος Μετρίδης. Μουσικὴ ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίση.

..... τὸ σῆμα σβῆνει

Ο.- Σήμερα θὰ σᾶς μιλήσουμε γιὰ ἓνα ξακουστό κεφαλοχώρι τοῦ Πόντου, γιὰ τὸ ἡρωϊκὸ Σταυρίν.

Ἦταν τὸ Σταυρίν ἀπὸ τίς πλουσιώτερες Κοινότητες τῆς Ἐπαρχίας Χαλδίας. Βρίσκεται πάνω σὲ ὄρεινὸ ὑψίπεδο, μὲ ὑψόμετρο 2.000 μέτρα.

Τὸ Σταυρίν ἀπέχει ἀπὸ τὴν Τραπεζοῦντα περὶ τὰ 80 χιλιόμετρα. Συνορεύει ἀνατολικά μὲ τὴν Κρώμνην, δυτικά μὲ τὴ Μούζαινα, νότια μὲ τὴν Γιαγλίτερε, πού εἶναι παραπόταμος τοῦ Χαρσιώτη καὶ βορείως μὲ τὴ Ματσούκα, ἀπὸ τὴν ὅποیان τὴν χωρίζει ἡ ἱστορικὴ καὶ χιλιοτραγουδισμένη βουνοσειρά τοῦ Κουλάτ-ντάγ, τοῦ Παριάδρη, πού μὲ τίς πολλές κορφές καὶ τίς βρυσούλες της μοιάζει τὸ Θεσσαλικὸ Ὀλυμπο.

Μιά ὑψηλὴ κορυφὴ τῆς ὄροσειρᾶς αὐτῆς, ὁ Ἀεσέρτε, δηλαδή ὁ Ἅγιος Σέργιος, εἶναι αὐτός ὁ θήκης ὁ ἴδιος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο μὲ ἀνείπωτη ἀγαλλίαση ἀντικρυσαν οἱ Μύριοι τὴ θάλασσα τῆς Τραπεζοῦντας.

Τὸ κλῖμα εἶναι πολὺ ὑγιεινὸ, ὅπως καὶ ὅλης τῆς ὄρεινῆς Χαλδίας.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κοινότητος ἔφτανε ἄλλοτε τίς 1.000 οἰκογένειες. Γιὰ οἰκονομικοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦσαν κρυπτοχριστιανοὶ πάντοτε καταδιωκόμενοι καὶ πάντα ἀμυνόμενοι, πολλοὶ Σταυριῶτες ἐγκατέλειψαν τὸ Σταυρίν καὶ μετανάστευσαν κυρίως στὴ Ρωσσία.

Γενικά τόσο οἱ Σταυριῶτες, ὅσο καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ Πόντιοι, ξενητεύονταν. Ἀκοῦστε τώρα πονετικά διστιχὰ τῆς ξενητείας τῆς περιοχῆς αὐτῆς καὶ ἔπειτα συνεχίζομε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Οἱ ἄγριοι κατατρεγμοὶ τῶν Τούρκων ἐναντίον τῶν Σταυριωτῶν τοὺς ἀνάγκασαν νὰ τουρκεφουν, εἰκονικά. Τοῦρκοι, λοιπόν, μωαμεθανοὶ στὰ φανερά, Χριστιανοὶ στὰ κρυφά.

..... Λ Υ Ρ Α

"Ετσι τό Σταυρίν κατάντησε τό κατώξοχήν κέντρον τῶν Κρυπτοχριστιανῶν ἢ Κρυφῶν. "Όσοι μετανάστευσαν στή Ρωσσία, ἔζησαν ἐλεύθερα σάν "Ελληνες Χριστιανοί καί χάθηκαν, ὅχι λίγοι μέσα στό σλαβισμό. "Όσοι ἔμειναν στό Σταυρίν, ἐκτός ἀπό λίγους, κατώρθωσαν μετὰ τήν ἀναγκαστική ἐκδοσῆ, τό 1857 ἀπό τό Σουλτάνο, τοῦ Χάττι Χουμαγιούν, δηλαδή τοῦ Χάρτου ἀνεξιθρησκείας καί κυρίως μετὰ τό 1860 νά φανερωθοῦν σάν Χριστιανοί. "Εκεῖνοι ὅμως, πού γιά ἀναζήτηση νέων μεταλλείων καί βιοπορισμό πῆγαν νωρίτερα, ἀπό τό 1750, στό "Ακ-ντάγ τῆς "Αγκύρας ὑπόφεραν πολλά. Οἱ ἀρχές μέ κανένα τρόπο δέν τοὺς ἀναγνώρισαν σάν Χριστιανούς, μάλιστα τοὺς καταπίεζαν καί τοὺς βασάνιζαν πολύ.

..... ἡ λύρα σταματᾷ.....

"Ετσι δημιουργήθηκε τό περίφημο " Σταυριωτικόν ζήτημα " , πού ἀσχόλησε τήν Εὐρώπη, "Ελλάδα, Τουρκία καί Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐπὶ ἓνα αἰῶνα καί ἔληξε μέ τήν ἀνακαταστάσιν τῶν πληθυσμῶν τοῦ 1922. Καί εἶχαμε τότε τό περίεργο φαινόμενο, νά ἀναγνωρίζωνται ἀπό τίς Τουρκικές "Αρχές ἄλλα μέλη μιᾶς οἰκογενείας Χριστιανοί καί ἐπομένως ἀνταλλάξιμοι, καί ἄλλα σάν Τοῦρκοι, πού καταναγκαστικά παραμεῖναν στήν Τουρκία, ἔξδν ἀπό ἐλάχιστους πού κατώρθωσαν νά διαφύγουν.

Οἱ Κρυπτοχριστιανοί Σταυριῶτες ὑπέστησαν τά πάνδεινα γιά τήν πίστιν καί τόν "Εθνισμό τους. Γι' αὐτό πολύ δίκαια ὁ Γάλλος Ζανέ τοὺς ἀποκαλεῖ " ἀληθεῖς μάρτυρας τοῦ Χριστιανισμοῦ " .

"Ακοῦστε ἀκόμη ἓνα τραγοῦδι τῆς περιοχῆς, γιά τήν ὁποία σᾶς μιλοῦμε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

"Ανάμεσα στοὺς Σταυριῶτες διανοούμενους διακρίνομε τόν κ. Δημήτριο Παπαδόπουλο ἢ Σταυριώτη, πού δημοσίευσε πάρα πολλά μελετήματα γύρω ἀπό τήν "Ιστορίαν τοῦ Σταυρίου καί ἀφθονή λαογραφική ὕλη τῆς περιοχῆς του στά περιοδικά: "Αρχεῖον Πόντου, Ποντιακά Φύλλα, Χρονικά τοῦ Πόντου, Ποντιακή "Εστία.

Στόν κ. Παπαδόπουλο ὀφείλονται καί τά πολύτιμα στοιχεῖα, πού ἀπετέλεσαν τή βάση τῆς σημερινῆς μας ὀμιλίας. Τοῦ ἀπευθύνομε θερμές εὐ-

χαριστίες.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Σας μιλήσαμε σήμερα, αγαπητοί άκροαταί, για τό θρυλικό Σταυρίν, ξαιουστό κεφαλοχώρι του Πόντου και σας παρουσιάσαμε τραγούδια και σιοπούς της αυτής περιοχής.

..... Σ Η Μ Α

· Ακούσατε τη λαογραφική έκπομπή του σταθμού μας:

" Ποντιακοί άντίλαλοι " ,

πού γράφει και επιμελείται ο συνεργάτης μας Στάθης Εύσταθιάδης.

Στή λύρα ο Γώγος Πετρίδης. Μουσική επιμέλεια · Ηρακλή Κοκοζίδη.

..... τό σημα σβήνει